Tabloidizare filosofică: Sloterdijk vs. Habermas & Co.

Viorella MANOLACHE

Institutul de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale „Ion I. C. Brătianu" al Academiei Române, Bucureşti
„Ion I. C. Brătianu" Institute of Political Sciences and International Relations of the Romanian Academy, Bucharest
Personal e-mail: viorella.manolache@ispri.ro

Philosophical tabloidization: Sloterdijk vs. Habermas & Co.

There exists, condensed inside the philosophical [and] tabloidization effect, a light dose of lifestyle, celebrity, entertainment and scandal, which leads one to also accept, through the notion of skandalon, a certain Biblical charge, a score, a stumble and a parallel understanding of its sense, being at the same time invested with the notion of "bait" or philosophical limit. If the philosophical locus seemed to self- contain balancing determinants for free, constraint-lacking positioning, with increased allowance for debate and public reformulations of sense, without trying to repress ideatic inflammations or theoretically "inflamed" skirmishes/controversies, Sloterdijk vs. Habermas &Co, situated on the edge (and stumbling upon) the 1999 moment, are articulating a benchmark sequence able to (philosophically) predict the apocalyptic air of sensationalism soon to pervade the medium of German philosophy.

Keywords: Tabloidisation; Skandalon; Sloterdijk – Habermas – Honneth

În procesul de *tabloidizare* [şi] *filosofică* este condensată o doză *light* de *lifestyle*, *celebrity, entertainment* şi *scandal,* care tolerează, în acelaşi timp, prin *skandalon,* o anumită nuanţare biblică, un melanj între sursa generatoare de conflict/pricină şi de poticnire involuntară. De asemenea, se acceptă învestirea conceptului cu sensul de „momeală" şi/ sau cu semnificaţia de „limită filosofică". Dacă *locus*-ul filosofic părea că deţine determinări echilibra(n)te faţă de reacţiile libere de orice constrângere, care denotă o permisivitate crescută pentru dezbateri şi pentru reformulări publice de sens, fără a reprima inflamările ideatice şi ciocnirile/controversele teoretice „cu scântei", în pragul (*poticnirea*) momentului 1999 se articulează o secvenţă-etalon aptă a prefigura (filosofic) aerul apocaliptic al senzaţionalului care se va insera în *medium*-ul culant al filosofiei germane. Receptat ca dezbatere, controversă, atac sau rix, *wrestling-ul filosofic* Sloterdijk – Habermas (încleştare anticipată astrogramic – nativii născuţi pe 26 iunie dispun de putere şi vigoare, pe când aceia din 18 iunie sunt caracterizaţi ca persoane influente, cu metode absconse şi gânduri puternice, pe care „nu e bine să-i ai duşmani") este amprentat de semnele/semnalele unui veritabil „scandal" filosofico-mediatic.

Efectele tabloidizante nu intervin/nu se inserează, aşadar, pe teren aleatoriu, ci într-un spaţiu secvenţial (media germană) care favorizează omogenizarea condensant-senzaţională a ştirilor cu repercusiunile lui *yellow journalism,* considerat modalitate de exploatare şi de augmentare (până chiar la prejudiciere); totodată, acestea nu utilizează un criteriu de *random* în selecţionarea protagoniştilor. Astfel, Sloterdijk este filosoful public mereu-prezent – gazdă a unei emisiuni de televiziune, factor stimulator cu intervenţii constante în presa germană, reper central de raportare şi citare frecventă, autorul bestseller-ului filosofic *Kritik der zynischen Vernunft* (1983), op declarat printre cele mai de succes apariţii editoriale germane ale secolului al XX–lea. Iar Habermas este celebrat şi reiterat de *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (18 iunie 2009) cu

BDD-A26141 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:15:22 UTC)

Peter Sloterdijk
Sursă foto: https://viewfromaburrow.files.wordpress.com/2012/12/peter-sloterdijk-en-1980.jpg

titulatura de „*unic* (s.n.) gânditor german de reputație mondială încă în viață", și apreciat drept cel mai studiat filosof german al generației sale.

Bine conturate, cele două ipostaze *hard* întreține fluxul tabloidizant recunoscut particular prin: *registrul acuzațiilor explicite* (elementul declanșator îl constituie prelegerea susținută – la 24 iulie 1999 – de Sloterdijk, cu privire la problemele proiectului umanist, receptat de auditorii evrei ca deficitar și prolix, pe plan lingvistic, exprimat de/cu un vocabular neclar și imprecis/insinuant); *intensitate in crescendo* (Thomas Assheuer va aronda demersul sloterdijk-ian unui „Das Zarathustra-Projekt"); *surplus de emotivitate și exces de instigare* (Sloterdijk îl suspectează pe Habermas că a fost inițiatorul campaniei dirijate împotriva sa și îl consideră elementul favorizant al unei atmosfere ostile, neprielnice; acuzațiile au fost negate de Habermas, dar au contribuit la propagarea, la amplificarea și la intensificarea scandalului, prin compararea lui Sloterdijk cu un „neuheidnisch"); *subterfugii personale* (resentimentele iscate de poziția – în dublet – a consultanților Editurii Suhrkamp, Jürgen Habermas replicând, astfel, neliniștii academice-germane, preocupate de calitatea imprimată de Sloterdijk demersului editorial, pe care Habermas, la rândul său, intenționa să îl pună la adăpost de potențialul efect dăunător al controversatului Sloterdijk)[1].

O posibilă remarcă de start ar avea în vedere chestionarea momentului – *de ce acum?* – la care ne decidem să revenim, cu un alt tip de analiză și cu o altă modalitate de investigație filosofico-politică, în contextul confruntării inițiale – 1999 (în sensul unei tentații de „reîntoarcere la locul faptei"). Argumentul tri-etajat vizează *prelungirea* acestuia (la exact 10 ani), prin intervenția lui Axel Honneth „Fataler Tiefsinn aus Karlsruhe" în *Die Zeit* (24 septembrie 2009); *amplitudinea* o transmite intervenția vocilor filosofice care se inserează în dispută și, nu în ultimul rând, *propagarea* unei anumite formule (științific-enciclopedice) de a-i îndosaria (în pleiada autorilor de opere fundamentale ale filosofiei politice) pe protagoniști (Habermas-Honneth-Žižek- Dworkin) și de a-i refuza accesul lui Sloterdijk în tabloul de grup.

Când Habermas tace, companionii filosofează polemic

Apelând la valențele scrisorii ca „mesaj fondator de prietenie", dar și de „declanșare a unei înrâuriri printre cei nedovediți ca prieteni" și susținând ideea că „filosofia scrisă reușește să rămână virulentă", Peter Sloterdijk[2] îl suspectează pe Habermas, în epistola publicată la 2 Septembrie în *Die Zeit*[3], de refuzul de a lua contact direct cu sine, menționând că Habermas a „vorbit despre mine cu numeroși interlocutori, dar niciodată cu mine". Această abordare a direcționat o lectură în contra-textului și a mesajului sloterdijk-ian și, astfel, a operat un act de *obiectivare* al filosofului.

Rezultatul este anticipat, în dublu sens, de Sloterdijk, în *Eurotaoism. Contribuții la o critică a cineticii politice*[4]: în primul rând, se semnalează, deopotrivă, pătrunderea „deficitului de credibilitate în conștiința de sine a actorilor" și perceperea acestuia ca „lipsă de întrupare"; Sloterdijk denumește prin *voce* restul trecerii prin politizare, iar prin *mutenie,* o dezacordare diminuantă a corpului sonor; în al doilea rând, se atrage atenția asupra profilului diplomaților ca tehnicieni ai incertitudinilor prezentului, cei care relansează sistemul unei filosofii de ordin secund. Considerăm că trebuie menționată convergența ambelor perspective înspre piața de desfacere a „vidului de credibilitate", care stabilește echilibrul între bizar și categoria suspiciosului.

Prin voce sau prin tăcere (Habermas nu va răspunde scrisorii lui Sloterdijk!), drept formule cu accente când bizare, când suspicioase, vidul de credibilitate este subsumat marilor reflexe indirecte. În acest sens, în *The Future of Human Nature,* Jürgen Habermas[5] demască metoda și maniera prin care „intelectuali bizari" rămân blocați demersului de a relectura viziuni naturaliste ale postumanismului, cu scopul de a imprima, la răstimp, o premeditată reluare a hipermodernității în contra hipermoralității, două motive arhicunoscute ideologiei

BDD-A26141 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:15:22 UTC)

germane.

Habermas remarcă rezistența elitistă la „iluzia egalitarismului" și forța discursului justiției, ambele contracarând germenii de „infectare" cu auto-stilizări nietzscheene, destinate partiturilor fanteziste de „conflict fundamental al tuturor scenariilor viitoare posibile", cu scopul de a stimula exercitarea puterii de selecție. Unor atari viziuni inflamante, Habermas le opune propria perspectivă sobră, care trasează premisele statului constituțional într-o societate plurală, ca mod de a identifica și de a clarifica derapajele și confuziile întreținute de raportul impropriu „scală redusă – scală generală" al sentimentelor și al calităților morale[6].

Comentariul în sine reprezintă un răspuns destinat lui Sloterdijk, evidențiat în/prin cele două note explicite de final ale pasajului: nota 9 care trimite la aprecierea clarificatoare a lui Thomas Assheuer[7] din „Der Künstliche Mensch", publicată în *Die Zeit*, 15 martie 2001 și la întregul dosar *Zeit-Dokument* 2 (1999), pp. 4–15 – nota 10[8]. Deși ignorat chiar și în schema/formula de instrumentar care asigură accesul la opera și dosarul studiilor dedicate lui Habermas (Norman Schultz menționează, în acest sens, o unică trimitere – lacunară – la Sloterdijk, în *Habermas Handbook*), se constată, de cealaltă parte, că referințele au o apariție constantă și sunt obligatoriu re-comentate. Spre exemplu, *Sloterdijk Now*[9] insistă asupra controverselor acerbe susținute în disputa dintre Sloterdijk și Habermas, revăzând în pledoaria primului o acțiune provocatoare la adresa celui de-al doilea[10], fără a evita nici o intersectare comparativă, cu rol singular în contextul dat: în ceea ce privește recursul la *zoon* și la *natură*, Sloterdijk adoptă o atitudine similară lui Habermas și lui Levinas[11].

Atrași în dinamica confruntării, există printre companionii habermas-ieni câteva prezențe care dau măsura și imprimă substanța dezbaterii. Însă cel mai predispus fenomenului de tabloidizare pe care îl și cultivă (a se vedea, în acest sens, inclusiv documentarul *Žižek*! – 2005) este Slavoj Žižek a cărui luare de poziție se sincronizează cu *atitudinea spontană,* considerată ca singură soluție aptă a contrabalansa, prin particularizări, structurile de dezechilibru și de fragilizare ale formalizărilor. Prin articolul din 23 septembrie, publicat în *Süddeutsche Zeitung,* Žižek revine la partitura filmului *Gattaca*[12], insistând asupra legitimării directe a autorității sociale și a puterii în Realul codului genetic și redeschizând pistele prin care Realul freudian se raportează la Realul științific, fie prin reducerea filosofiei la știință, fie prin validarea științei postmoderne din „paradigma carteziană" și reapropierea de nivelul gândirii autentice.

Opinia lui Žižek este exprimată clar: Sloterdijk operează o simplă reproducere a formelor existente ale inegalității construite, bazate și menținute pe manipulările puterii și ale culturii. Neînțelegerea lui Sloterdijk[13] ar rezida în credința că tehnologia anunță și direcționează semnele unei vieți mai bune, și, prin urmare, reprezintă o sursă potențială pentru apariția unor forme periculoase de obiectivare; Žižek sugerează, în acest sens, un demers de re-alfabetizare a umanului, pierzând din vedere fundamentele experienței și ale evenimentului.

Deplasând unghiul de filtrare (mai la dreapta), Ronald Dworkin (*Die Zeit*, 16 septembrie) propune o alternativă ingineriei pro-genetice, care se erijează în apărarea progresului și în reiterarea încrederii în știința instituțională, exprimând speranța că va lua cele mai bune decizii în această direcție. De pe poziții mai ferme, Manfred Frank (*Die Zeit*, 23 septembrie) consideră demersul sloterdijk-ian un flirt ineficient, inoperant și inutil, iar Ernst Tugendhat eticheta, cu mari rezerve, însăși utilizarea/plasarea în context a termenului „selecție", mai ales pe fondul experienței germane[14].

Fără îndoială, în această conjunctură, ramele tabloului de grup al filosofilor menționați recompun definitiv schema *temperamentelor filosofice,*[15] dar și a *filosofilor temperamentali,* proiectând-o dincolo de borna lui Foucault, acesta fiind ultimul filosof la care se oprește Sloterdijk. De fapt, în plin scandal al saeculum-ului, se reafirmă ceea ce Andrew Fisher enunța prin sintagma „all very entertaining!".

Sloterdijk nu este o persoană

Plasându-l pe Foucault sub semnul *exteriorului*, Roberto Esposito[16] consideră că filosoful francez nu a fost o persoană, ci semnifică un câmp de forțe opuse, un comutator util pentru convertirea evenimentului fără nume, un element angrenat mișcării, deopotrivă, violente și pașnice de extroversiune. O atare afirmație despovărată de sensul și pliul exteriorului, pe marginea căreia glosa Esposito, în ceea ce-l privește pe Foucault, revine în prezenta confruntare cu o propunere absolut novatoare.

Prin analogie, Sloterdijk, la rândul său, nu este definit ca o persoană, ci reprezintă un mecanism performant, o deprindere și o modă de reacție filosofică, o abordare inedită care este refuzată și contestată de actul critic habermas-ian.

Relansând discuția în centrul capitolului dedicat titulaturii de intelectual public, Jean-Pierre Couture[17] raporta întregul dosar al confruntării la juxtapunerea de ethos-uri intelectual-diferite, angrenând mai mult decât persoane sau mecanisme, două categorii, flancuri de filosofi (Adorno – Horkheimer – Habermas – Honneth vs. Nietzsche – Heidegger – Sloterdijk) aflate în relație belicoasă, de maximă tensiune, atât de vizibilă „pe cerul intelectual german".

Schema vizuală propusă[18] reunește trei legături/noduri – relația magister-discipol —>; — cunoaștere și conflict - - - > În ceea ce privește organigrama astfel obținută, ea rămâne tributară metodei geometrizant-

BDD-A26141 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:15:22 UTC)

sloterdijk-iene, prezentând interes în proporționalitatea condiționată de adaptare a privirii de la distanță, re-adâncind statutul de sistem și marșând, de fapt, pe formula de raportare la propria unicitate.

Pentru că nu este o persoană, Sloterdijk își cultivă statutul de filosof-protagonist: nu trebuie să omitem, în acest sens, nici ipostaza sa în frame-ul documentarului *Nachrichten aus der ideologischen Antike – Marx/Eisenstein/Das Kapital* (2008), regizat de Alexander Kluge. În fața camerei, Peter Sloterdijk decodează, într-o manieră de maximă transparență, două paralelisme care, la o primă vedere, par a nu avea nimic în comun, etalând plusul de fascinație regăsit atât în profilul lui Ulise – marele aventurier (arhetipal), cât și în sistemul monetar, cel care deține teoria sistemelor de aventură. Totul, la Marx, este situat sub semnul deghizării, al purtării de mască, al subsumării categoriei de *dramatis personae*.

Se conturează, astfel, profilul omului cu mai multe proprietăți, exemplificând două tipuri de inteligență: una *apolinică* (s.n.), pe care Sloterdijk o numește serioasă, gravă, și o alta *dionisiacă* (s.n.), frauduloasă, decretând că nimic nu trebuie luat (după modelul Loki, Hermes sau Iason) în serios. O relație duală care pare a se insera și printre săgețile cu capete deschise ale schemei semnalate.

Axel Honneth – din seria „nelipsitul onorabil" al „dezbaterii Sloterdijk"

Jean-Pierre Couture avertiza asupra iminenței (asupra unui *mai devreme* sau *mai târziu* al) coliziunii frontale Honneth – Sloterdijk, întreținute de modalitatea diferită a ambilor protagoniști de a susține ideatic, în spațiul dezbaterilor filosofice, atât elemente provocatoare, cât și principii privitoare la etica discursului public și la normele responsabilității intelectualului[19]. Couture apreciază „cearta Honneth-Sloterdijk" mai puțin un moment accidental, considerându-l un conflict programat/ prefigurat de jocurile de structură/ de emblemele totemice care adaugă relației menționate sloganul de „Sloterdijk-Honneth affair"[20].

Intervenția honneth-iană *Fataler Tiefsinn aus Karlsruhe*[21] demarează de la o constatare a-toate-anulantă: nimic din ceea ce a scris și publicat Peter Sloterdijk (ghidat de scepticismul de principiu/metodă cu privire la toate realizările modernității sociale) nu pare compatibil cu spiritul dominant al timpului sau cu adversarii curentului.

Demascat și acuzat pentru violentarea și atrocizarea principiilor moralității, pentru graba de a se mișca prin arealul artelor, geometriilor și filosofiilor de tot soiul, Honneth descoperă în profilul sloterdijk-ian, un taliban-filosof „care împușcă și aruncă mai multe grenade de fum argumentativ". Preferința lui Sloterdijk pentru filosofia eseistică este cuplată cu ascensiunea unui grup social unit de nimic-altceva decât de disprețul cu privire la formele de expresie culturală ale statului bunăstării. Pe fondul tinereții academice resimțite în proximitatea căderii Zidului Berlinului și a colapsului Uniunii Sovietice, noua elită rezonează la partitura foucault-iană, etalând o atitudine intelectuală nefixată, elastică, intuitivă, cu miză într-o ascensiune de acaparare a puterii. Parte a unei atari dinamici, Sloterdijk ezită, în maniera lui Honneth, între o atitudine filosofică inspirată de criticismul social și interpretarea mistico-speculativă a istoriei și a lumii.

Honneth deconspiră metoda sloterdijk-iană, pe care o analizează, cel mai adesea, printr-o „privire de suprafață", suficientă pentru a concluziona că filosofului-poet îi sunt specifice melancolia și spleen-ul. De asemenea, îi recunoaște acestuia singura contribuție originală – orientată direct împotriva lui Nietzsche și a resentimentului lumii creștine, apreciere pe care o potențează, însă, cu aluzia ironică la „formulele de magie" filosofică, pe care Sloterdijk le extrage din jobenul gândirii.

Organizată cu enunțuri dispuse punctat și respectând principii riguros științifice, intervenția lui Honneth concluzionează că, debusolant și vag, demersul sloterdijk-ian suprapune mișcările internaționale celor naționale, insistând asupra faptului că marile catastrofe ale secolului al XX-lea au fost inițiate tocmai de agregarea celor două noțiuni asociate. Având convingerea că toate teoriile și ideile enunțate de Sloterdijk au mai fost – într-o formă sau alta – spuse, auzite, sau amalgamate, fără a revedea și criticile de sistem deja formulate (aluzie la Gehlen), trivializante, subsumate bunului plac și speculațiilor de tot soiul, Sloterdijk devine, pentru Honneth, clar-vizionarul dotat cu sentimentul unicității profețiilor sale și al soluțiilor –sloganelor salvatoare ale viitorului umanității. Dar, aproape orice profet este marcat de destinul lui Laocoon sau al Casandrei...

Tabloidizarea filosofică sau despre cum dă „buzna stilul bulevardier în foileton"

Postfața redactată de Peter Sloterdijk pentru lucrarea *Reguli pentru parcul uman*[22] poate fi acceptată drept demers clarificant pentru coordonatele disputei iscate (o dezbatere devenită „prilej de iritare și controverse", producând o adevărată tevatură, „tulburare a apelor") – cu toată înțelegerea și obedienta sloterdijk-iană față de obiecțiile emise și cu vădită receptivitate/bunăvoință față de reproșurile formulate. Dar, în egală măsură, *Postfața* constituie un manifest de deconspirare a valențelor tabloidizării filosofice. Acestea sunt subsumate procedurii cu care operează o publicistică explicit-instigatoare, produsă de un segment al presei care mizează pe *chance*-ul de a declanșa, întreține și inflama până la exces „psihozele de masă

BDD-A26141 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:15:22 UTC)

ale simplificării", prin decupajul şi selecţia arbitrară a unor „relatări cu caracter de denunţ", probând „puterea explozivă a decontextualizărilor" şi implicând, prin „strategii nerușinate", variate modalităţi de reacţie ale „falşilor cititori".

Ceea ce este, însă, inedit (în sensul sloterdijk-ian de *glamour*) se justifică printr-o complacere şi contaminare periculoasă în/cu mirajul tabloidizării, miraj căruia Sloterdijk nu-i poate rezista, regăsindu-se între/printre cei care cuantifică numărul de internauţi , care solicită documentul-discurs de la Basel-Elmau, dar şi notele suplimentare „pentru o înţelegere profundă", şi invită la consultarea virtuală a „serviciului de informaţii privind cronologia scandalului".

Astăzi (2016), adresa indicată de Sloterdijk nu mai este funcţionabilă spre a fi accesată, operând corelaţii ajusta(n)te cu câteva fotografii care redau o recoltă bogată şi cărora, traduse în idiom *eurotaoist*, sub efect tabloidizant, nu le putem răspunde decât cu un *like* sau un *dis-...filosofic!*

Note:

1. Norman Schultz, „Thoughts on the Sloterdijk-Habermas-Controversy", in *Fahrenheit*, 8 ianuarie 2012, http://fibonaccie.blogspot.ro/2012/01/thoughts-on-sloterdijk-habermas.html.
2. Peter Sloterdijk, *Reguli pentru parcul uman,* Editura Humanitas, Bucureşti, 2003.
3. Peter Sloterdijk, „Critical Theory is Dead', in *Die Zeit*, nr. 37, 9 septembrie, 1999.
4. Peter Sloterdijk, *Eurotaoism. Contribuţii la o critică a cineticii politice*, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2004.
5. Jürgen Habermas, *The Future of Human Nature,* Polity Press, Cambridge, 2003.
6. *Ibidem.,* p. 22.
7. Implicarea în discuţie a lui Thomas Assheuer, tocmai în acest context, nu este deloc întâmplătoare, în măsura în care acesta depistează, în filosofia sloterdijk-iană, semnale vagi, imposibil de a fi acceptate, ca decizii şi modalităţi de regândire a umanităţii, în etapa viitoare.
8. Habermas*, op.cit.,* p. 118.
9. Stuart Elden ed., *Sloterdijk Now,* Polity Press, Cambridge, 2012.
10. Prin publicarea romanului *Der Zauberbaum,* Sloterdijk sfidează recomandarea habermas-iană de a conserva filosofia şi literatura, separat. În aceeaşi notă combustivă, Sloterdijk reafirma, după 10 ani de la momentul dezbaterii, că nu consideră necesar şi oportun un dialog între el şi Şcoala de la Frankfurt, aflată în plin declin, pentru a-şi consolida propria poziţie (vezi Stuart Elden ed., *Sloterdijk Now,* Polity Press, Cambridge, 2012).
11. Babette Babich in Stuart Elden ed., *op.cit*., p. 31.
12. Vezi, în acest sens, Slavoj Žižek, *Aţi spus cumva totalitarism?,* Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2005.
13. În *Postfaţa* la *Reguli pentru parcul uman,* Sloterdijk insistă asupra neomiterii sintagmei „la scară întregii specii", explicându-şi pasajul problematic (p. 56) prin considerarea acestuia drept „semnalare a unei probleme" viitoare şi întrebându-se dacă selecţia prenatală poate deveni un nou habitus al perpetuării speciei umane (p. 75).
14. Andrew Fisher, „Flirting with fascism – the Sloterdijk debate", in *Radical Philosophy*, 99, ianuarie-februarie, 2000.
15. Peter Sloterdijk, *Philosophical temperaments: from Plato to Foucault*, Columbia University Press, New York, 2013.
16. Roberto Esposito*, Third Person*, Polity, Cambridge, 2012, p. 134.
17. Jean-Pierre Couture in Stuart Elden ed., *op.cit*., p. 98.
18. *Ibidem*, p. 103.
19. Jean-Pierre Couture in Stuart Elden ed., *op.cit*., p. 14.
20. *Ibidem*, p. 102.
21. Axel Honneth, „Fataler Tiefsinn aus Karlsruhe", in *Die Zeit*, 24 septembrie, 2009.
22. Peter Sloterdijk, *Reguli pentru parcul uman,* Editura Humanitas, Bucureşti, 2003, pp. 71-76.

Bibliography:

Elden, Stuart ed., *Sloterdijk Now,* Polity Press, Cambridge, 2012;

Fisher, Andrew, „Flirting with fascism – the Sloterdijk debate", in *Radical Philosophy*, 99, ianuarie-februarie, 2000;

Habermas, Jürgen, *The Future of Human Nature,* Polity Press, Cambridge, 2003.

Honneth, Axel, „Fataler Tiefsinn aus Karlsruhe", in *Die Zeit*, 24 septembrie, 2009;

Schultz, Norman, „Thoughts on the Sloterdijk-Habermas-Controversy", in *Fahrenheit*, 8 ianuarie 2012, http://fibonaccie.blogspot.ro/2012/01/thoughts-on-sloterdijk-habermas.html;

Sloterdijk, Peter, *Reguli pentru parcul uman / Rules for the Human Park,* Editura Humanitas, Bucureşti, 2003;

Sloterdijk, Peter, „Critical Theory is Dead", in *Die Zeit*, nr. 37, 9 septembrie, 1999;

Sloterdijk, Peter, *Eurotaoism. Contribuţii la o critică a cineticii politice / Eurotaoism. Contributions to a Critique of Political Kinetics*, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2004;

Žižek, Slavoj, *Aţi spus cumva totalitarism? / Did You Say Totalitarianism?,* Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2005.

BDD-A26141 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:15:22 UTC)